

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кучіна Світлана Едуардівна

УДК 631.164.23

**ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ІНВЕСТУВАННЯ
НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ**

Спеціальність 08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки і маркетингу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Ларка Микола Іванович,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
професор кафедри економіки і маркетингу.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Орлов Петро Аркадійович,
Харківський національний економічний
університет, завідувач кафедри економіки
і маркетингу;

кандидат економічних наук
Шипуліна Юлія Сергіївна,
Сумський державний університет,
доцент кафедри маркетингу.

Захист дисертації відбудеться «17» грудня 2008р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21, корпус У1, ауд. 1001.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Фрунзе, 21.

Автореферат розісланий «15» листопада 2008 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Максименко Я.А.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Останнім часом в Україні багато уваги приділяється інвестиційним процесам, без яких неможливо досягти помітних успіхів у розвитку економіки країни. В умовах трансформації соціально-економічних відносин, що переживає Україна сьогодні, інвестиційні можливості дещо зменшилися, що пов'язано, насамперед, зі зменшенням можливостей бюджету. Підприємства, зокрема машинобудівної галузі, сподіваються на іноземні інвестиції, але цей процес поки що гальмується складною податковою системою, нестабільністю політичних процесів. Тому розподіл коштів усередині підприємства, тобто фінансування підприємницької діяльності за рахунок власних коштів, стає все актуальнішим для підприємств України. Існуючий механізм інвестиційної діяльності поки ще неповний і не має достатньої методологічної основи. На сучасному рівні не зовсім відпрацьовані такі напрямки, як механізм формування ресурсів і джерел інвестування на підприємстві, механізм визначення пріоритетності вкладення коштів та ін.

Теоретичні концепції різноманітних напрямків інвестиційної діяльності й практичних рекомендацій знайшли своє відбиття в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених. Розробкою загальнотеоретичних аспектів інвестиційної діяльності займалися такі зарубіжні вчені-економісти, як Г. Бірман, В. Беренс, Х. Віссемо, Ш. Дукер, Л. Крушвіц, К. Рейлі, С. Шмідт та інші. Значний внесок у дослідження методології та практики інвестиційних рішень зробили такі відомі вітчизняні та російські науковці, як С.І. Абрамов, І.А. Бланк, А.Ф. Гойко, В.М. Гриньова, Д.А. Ендовицький, А.Г. Загородній, О.Б. Ідрісов, М.І. Ларка, П.А. Орлов, П.Г. Перерва, А.А. Пересада, В.В. Ковальов, І.П. Колот, Ю.Я. Кроль, Я.Д. Крупка, В.Г. Федоренко, В.М. Хобта, Д.М. Черваньов, З.Є. Шершньова, А.І. Яковлев, О.М. Ястремська та ін.

У роботах вищевказаних вчених подано різні підходи до вирішення питань перебігу інвестиційних процесів, удосконалення організаційно-економічного механізму інвестиційної діяльності. Але, разом із тим, окремі проблеми прикладного характеру, пов'язані з організацією інвестиційної діяльності на рівні підприємства та використання матриць позиціонування як інструмента аналізу господарської діяльності підприємства, потребують подальшого дослідження. Щодо практичного аспекту напрямків інвестування на промислових підприємствах України, то в ряді випадків він ведеться підприємствами недостатньо обґрунтовано, без належного фундаментального теоретичного обґрунтування. Більшість матриць позиціонування носять статистичний характер, тобто відображають існуючий стан розвитку підприємства. Це не дозволяє оцінити динаміку процесів, що відбуваються; рекомендації матриць щодо напрямків господарської діяльності підприємства мають надто загальний характер і тому потребують уточнення. Пропонуючи можливі «стандартні» рішення, матричний аналіз не визначає напрямків їхньої реалізації.

Недостатня відпрацьованість зазначених проблем, об'єктивна необхідність пошуку шляхів їх розв'язання визначили актуальність та цільову спрямованість дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано на кафедрі економіки і маркетингу Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут” у межах держбюджетної теми МОН України “Удосконалення теорії та методів проектного аналізу інноваційних проектів” (ДР № 0100U001667), у рамках якої здобувачем запропоновано методичний підхід до обґрунтування напрямків інвестування на підприємствах сільськогосподарського машинобудування.

Мета й завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і методичних рекомендацій щодо напрямків інвестування на підприємствах сільськогосподарського машинобудування.

Відповідно до зазначеної мети, у роботі поставлені та розв'язані такі наукові та практичні завдання:

- узагальнення та систематизація теоретико-методологічних підходів до сутності категорії інвестицій, уточнення класифікації інвестицій;
- аналіз джерел фінансування інвестиційного процесу на машинобудівному підприємстві за умови акумуляції інвестиційних ресурсів з метою підвищення ефективності їх використання;
- аналіз сучасного стану та існуючих особливостей виробничо-господарської діяльності, фінансування та розвитку підприємств машинобудування, у тому числі підприємств сільськогосподарського машинобудування;
- розробка методичного підходу щодо напрямків фінансування розвитку машинобудівних підприємств на прикладі сільськогосподарського машинобудування;
- кластеризація показників якості сільськогосподарської техніки щодо виявлення показників, які мають найбільший вплив на рівень конкурентоспроможності продукції підприємств сільськогосподарського машинобудування;
- модифікування матриці позиціонування до трьохвимірного стану з урахуванням пріоритетності напрямків інвестування для вирішення першочерговості вкладення коштів щодо підвищення виробничого потенціалу промислового підприємства.

Об'єкт дослідження – інвестиційні процеси на підприємствах сільськогосподарського машинобудування.

Предмет дослідження – теоретичні та методичні засади обґрунтування напрямків інвестування на підприємствах машинобудування в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів.

Методи дослідження. Теоретичною основою та методичною базою дисертаційного дослідження виступають фундаментальні положення сучасної економічної теорії, теорії інвестування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців з проблем інвестиційної діяльності. При вирішенні поставлених у роботі завдань використовувались загальнонаукові та спеціальні методи, а саме: узагальнення – для вивчення тенденцій розвитку інвестиційної діяльності підприємств й уточнення окремих понять; статистичний – для аналізу й узагальнення статистичної інформації; графічний – для представлення статистичної інформації у вигляді графіків і діаграм; методи кластерного аналізу та k-середніх – для класифікації основних груп показників техніко-експлуатаційних й економіко-маркетингових параметрів використання сільськогосподарської техніки; методи матричного аналізу та багатомірних просторів – для позиціонування підприємств і обґрунтування вибору напрямків інвестування; візуального проектування BORLAND DELPHI версії 7.0 і мови OBJECT PASCAL – для побудови багатофакторної моделі; абстрактно-логічний підхід – для теоретичного узагальнення та формування висновків.

Інформаційну основу дисертаційного дослідження становлять законодавчі та нормативні акти Кабінету Міністрів України, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, дані вітчизняних і зарубіжних видань про поточну роботу підприємств сільськогосподарського машинобудування України та країн СНД, матеріали наукових конференцій, дані періодичних фахових видань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

вперше:

- запропоновано теоретико-методичний підхід та розроблено тривимірну параметричну матрицю позиціонування для вибору оптимального напрямку інвестиційної діяльності підприємства, що, на відміну від існуючих підходів, надає можливість точніше позиціонувати товарні одиниці на ринковому полі та візуально порівнювати можливі інвестиційні рішення з метою більш раціонального використання власних інвестиційних коштів;

удосконалено:

- класифікацію інвестицій завдяки введенню нових класифікаційних ознак: за суб'єктами інвестиційного процесу – держава, виробничо-господарські угруповання, фінансові установи, підприємства за різними організаційно-правовими формами господарювання, домогосподарства; за напрямком інвестування – країна, галузь, підприємство, показник якості продукції, що буде сприяти удосконаленню, аналізу та плануванню інвестицій на мікрорівні підприємств сільськогосподарського машинобудування;

- методичний підхід обґрунтування напрямків фінансування розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування з урахуванням реальних можливостей підприємства-виробника, що сприятиме більш ефективному управлінню інвестиціями на рівні підприємства;

- методичний підхід до визначення часткових та інтегральних показників якості сільськогосподарської техніки, їх кластеризації та виявлення за допомогою побудови дендрограми тих показників, які потребують удосконалення, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє цілеспрямовано вкладати кошти для підвищення конкурентоспроможності продукції.

отримали подальший розвиток:

- методичні засади дослідження ринку сільськогосподарської техніки на основі системного підходу за допомогою таких показників, як виробничо-технологічний потенціал підприємства, привабливість продукції на основі аналізу інформаційної взаємодії підприємства з зовнішнім середовищем, організаційна структура управління діяльністю підприємства, особливості організації процесу збуту сільськогосподарської техніки, що, на відміну від існуючих підходів, дає можливість з більшим ступенем достовірності враховувати визначення форм і напрямків корегування основних параметрів інвестицій для створення більш сприятливих умов для інвесторів; специфіку національного та регіонального ринків тракторобудування та купівельну здатність споживачів АПК;

- методичний підхід щодо джерел формування інвестиційних ресурсів, адекватний ринковій економіці, який дозволяє розглядати рівень, темпи і масштаби інвестиційних процесів на промисловому підприємстві в тісній єдності з умовами та чинниками, що впливають на активізацію потенціалу фінансових джерел інвестицій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що впровадження запропонованих пропозицій та рекомендацій у практичну діяльність підприємств сільськогосподарського машинобудування сприятиме підвищенню ефективності використання власних коштів підприємства завдяки застосуванню кластеризації показників якості для тракторної техніки. Впровадження об'ємної форми матриці позиціонування сприяє уточненню позиції товарної одиниці на ринку, дає можливість аналізувати ситуації, що склалися.

На ВАТ “Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе” впроваджено кластеризацію показників якості для тракторів з метою визначення напрямків інвестування (довідка від 4.11.2006р.). В Асоціації по виробництву тракторів, двигунів та запасних частин “Укртрактор” (м. Харків) використовується розроблена в дисертаційному дослідженні об'ємна форма матриці позиціонування, яка дозволяє визначити пріоритетність напрямків інвестування, що у свою чергу знижує ризик інвестиційних рішень (довідка від 10.11.2006р.). Наукові результати роботи використовуються у Харківському національному технічному університеті сільськогосподарства ім. Петра Василенка при вивченні дисциплін “Методологія бізнес-планування” та “Організація виробництва в агросервісних підприємствах” для демонстрації наочності застосування заходів поліпшення якості продукції (довідка від 7.11.2006р.) та в НТУ «ХПІ» при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Інноваційний менеджмент», «Проектний

аналіз», «Управління проектами», «Економічна оцінка інвестиційної та інноваційної діяльності (акт від 20.01.2008р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є особисто виконаною роботою, в якій викладено авторський підхід до вирішення наукової задачі розробки об'ємної форми матриці позиціонування для обґрунтування напрямків інвестування на промисловому підприємстві. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, використано тільки ті положення, які одержані в результаті індивідуального дослідження.

Апробація результатів дисертації. Основні положення, висновки та результати дослідження обговорювались та були схвалені на Міжнародних науково-практичних конференціях: “Дослідження та оптимізація економічних процесів “Оптимум-2003” (м. Харків, 2003р.); “Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я” (м. Харків, 2004, 2005, 2007 рр.), «MicroCAD International Scientific Conference» (м. Мішкольц, Угорщина, 2004 р.); “Актуальні проблеми управління економічними процесами промислових підприємств” (м. Харків, 2006р.); “Дослідження та оптимізація економічних процесів “Оптимум-2006” (м. Харків, 2006р.); науково-практичній конференції “Регіональні проблеми та перспективи розвитку ринків збуту промислової продукції” (м. Київ, 2006р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць, з яких 7 – у фахових виданнях ВАК України.

Обсяг і структура дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Повний обсяг роботи складає 238 сторінок друкованого тексту. Матеріали дисертації містять 35 рисунків за текстом, 45 таблиць за текстом; бібліографічний список літературних джерел зі 188 найменувань на 16 сторінках, 6 додатків на 35 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, сформульовано основну мету і задачі дослідження, його об'єкт і предмет, визначено наукову новизну і практичне значення роботи, наведено структуру дослідження.

У першому розділі **“Сучасний стан теорії й методів інвестиційної діяльності промислових підприємств”** розглянуто інвестиції як економічну категорію, наведено класифікацію інвестицій, яка враховує цілі даного дослідження, досліджено особливості фінансування підприємств сільськогосподарського машинобудування, проведено аналіз й узагальнення наукових публікацій відносно ринкових підходів до методів оцінки ефективності інвестицій.

Економічна діяльність підприємств значною мірою характеризується обсягами та формами інвестицій. У сучасних умовах інвестиції визначають потенціал економіки, сприяють її поживленню. Проведений у теоретичній частині

аналіз визначення інвестицій як економічної категорії дозволив визначити це поняття як довгострокові (фінансові, інтелектуальні, матеріальні, інформаційні) вкладення, спрямовані в різні галузі та сфери економіки як в макро-, мезо- і мікро-економічні системи, так і показники якості продукції з метою підвищення конкурентоспроможності продукції, отримання матеріального доходу та соціального ефекту в майбутньому, забезпечення охорони навколишнього середовища.

У роботі підкреслюється, що для обліку, аналізу й підвищення ефективності інвестицій потрібна їх науково обґрунтована класифікація. Тому, виходячи із цілей даного дослідження, представлено класифікацію інвестицій з урахуванням суб'єктів інвестиційного процесу (держава; виробничо-господарські угруповання; фінансові установи; підприємства за різними організаційно-правовими формами господарювання; домогосподарства) та напрямків інвестування (країна; галузь; підприємство; показник якості продукції). Така класифікація дасть змогу не тільки грамотно враховувати, але й аналізувати рівень використання інвестицій як на рівні підприємств машинобудування, так і на рівні окремого показника якості продукції, що випускається, яка, на відміну від існуючих, дозволить отримати більш об'єктивну інформацію щодо розробки та реалізації ефективної інвестиційної політики на рівні підприємства.

У процесі дослідження виявлено, що основними методами фінансування підприємств можна вважати: державне, позабюджетне, за рахунок власних коштів, іноземне кредитування, вітчизняне банківське кредитування, оренда майна, лізинг, іпотечне кредитування, венчурний капітал, кошти замовників, інвестиційний податковий кредит.

Аналіз сучасних умов реалізації інвестиційної діяльності в Україні довів, що фінансування інвестицій переважно здійснюється за рахунок власних коштів підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування, %

Джерела фінансування	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Усього, з них за рахунок:	100	100	100	100	100	100
- бюджетних коштів	8,4	7,3	7,6	5,1	5,4	4,6
- залучених коштів	3,5	4,2	3,9	4,1	4,1	3,6
- власних коштів підприємств і організацій	75,2	72,2	70,5	68,5	66,8	66,3
у т.ч. амортизації	0,41	2,1	3,2	3,8	4,2	4,0
прибутку	40,0	49,4	47,3	43,6	40,6	39,5
доходів від продажу акцій	2,8	7,2	8,4	12,1	14,4	15,2
- коштів зарубіжних інвесторів	1,1	3,0	3,9	5,9	4,3	4,9
- власних грошових накопичень інвесторів	8,1	7,5	6,3	5,0	4,4	5,1
- кредитів банків	-	-	0,8	1,7	4,3	5,3
- інших джерел фінансування	3,7	5,8	7,0	9,6	10,7	10,2

У роботі пропонується віднести до власних джерел фінансування не тільки прибуток та амортизаційні відрахування, а й емісію цінних паперів та накопичені кошти, що можуть з'явитися в разі застосування прискореної амортизації і які дорівнюють сумі податку з частки прибутку, що перейшов в амортизаційний фонд.

Аналіз інвестиційної діяльності в Україні в цілому та в промисловості держави підтвердив необхідність формування інтегрованих структур, що поєднують промисловий та банківський капітал, оскільки власні кошти окремих промислових підприємств значно обмежені внаслідок тривалої економічної кризи, а зовнішні джерела або досить дорогі (банківські кредити), або на сучасному етапі мало доступні (фондовий ринок), тому найбільш доцільною формою об'єднання капіталу є промислово-фінансові групи.

В умовах ринкової економіки оцінка економічної ефективності інвестицій є дуже важливим етапом у процесі прийняття рішення про інвестування. З відомих у вітчизняній та зарубіжній практиці показників визначення економічної ефективності для умов з обмеженими ресурсами найбільш придатним для вибору найефективнішого варіанту реалізації інвестиційних проектів є показник чистої зведеної вартості.

У другому розділі **“Аналіз сучасного стану розвитку сільськогосподарського машинобудування України”** визначено рівень технічного оснащення вітчизняного агровиробництва, досліджено вплив специфіки національного та регіонального ринків тракторобудування на купівельну спроможність споживачів АПК, розкриті внутрішні джерела фінансування розвитку вітчизняних підприємств в Україні.

Як показали результати досліджень, останні 15 років рівень технічного оснащення вітчизняного агровиробництва вкрай незадовільний. З 1990 року кількість сільськогосподарських машин, що використовуються в експлуатації скоротилась удвічі, більшість технічних засобів застаріла не тільки фізично, а й морально. Знос техніки у 10 разів перевищує темпи її оновлення. Аналіз впливу специфіки національного та регіонального ринків тракторобудування на купівельну поведінку споживачів АПК дозволив визначити, що аграрні підприємства основними сільськогосподарськими машинами забезпечені на 40-58%. У той же час орні й посівні площі скоротились приблизно на 30 %, а середнє навантаження на трактор збільшилось у 2 рази і становить 140 га ріллі, що значно більше, ніж у Німеччині (9 га) і США (38 га). Вікова структура парку така: до 6 років - 8 %, 6 -10 років - 21 %, понад 10 років - 70 % (нормативний термін служби трактора 10 років). Рівень зносу тракторів перевищує 72%. Ситуація на тракторних заводах є несприятливою – близько 70 % технологічного устаткування зношено більше ніж на 60 %, чисельність персоналу скоротилась з 513 тис. до 150 тис., середня заробітна плата є істотно нижчою, ніж в інших галузях промисловості.

Підприємствам АПК для досягнення рівня технологічної потреби необхідно щорічно поставляти на село 42 тис. тракторів та 8,7 тис. зернозбиральних комбайнів. Але різке падіння платоспроможності підприємств АПК, низька якість та продуктивність вітчизняних сільгоспмашин не сприяють розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. У рамках затвердженої Урядом «Державної програми розвитку виробництва складної сільськогосподарської техніки на 2004-2006 рр.» відбулися деякі позитивні зміни: застосовувалась покупка техніки з частковою компенсацією (30%), на умовах лізингу, за довгостроковими кредитами та покупка імпортової техніки.

Сьогодні в галузі сільського машинобудування працює 130 спеціалізованих і майже 330 суміжних підприємств. Аналіз діяльності основних підприємств-виробників сільськогосподарської техніки показав, що «Мінський тракторний завод» по відвантаженню тракторів посідає лідируючі позиції (79,2 %), а ВАТ «ХТЗ» посідає лише четверте місце (3,8 %) після таких заводів як «Ташкентський тракторний завод» (4,9 %), та ВАТ Тракторна компанія «ВГТЗ».

Останнім часом усе більшу актуальність в економіці України здобуває процес глобалізації, складовою частиною якого є виконання вимог світового співтовариства лібералізації економіки. У зв'язку з цим актуальним стає питання про джерела фінансування розвитку вітчизняних промислових підприємств.

Аналіз можливих джерел фінансування підприємств-виробників сільськогосподарської техніки показав, що в цілому у правовому, економічному та соціально-політичному аспектах створені загальні передумови для розвитку процесу внутрішнього (на рівні країни, регіону, підприємства) інвестування в Україні. Але, у ході дослідження було виявлено, що існує нагальна потреба визначення форм і напрямків корегування основних параметрів інвестицій для створення більш сприятливих умов для інвесторів. Для цього необхідно забезпечити захист прав та інтересів інвесторів, удосконалити амортизаційну політику, сприяти розвитку інфраструктури функціонування фінансового ринку, стимулювати процес заощадження вільних коштів населення через зменшення податкового тиску, сприяти інвестиційній діяльності небанківських фінансових установ (пенсійних фондів, страхових і довірчих компаній).

У третьому розділі **“Методичні засади формування та реалізації інвестиційного розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування”** розроблено методичний підхід щодо обґрунтування напрямків фінансування розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування та детально розглянуто його етапи; визначено часткові та інтегральні показники для побудови матриці позиціонування; виконано кластеризацію показників якості для сільськогосподарських тракторів; модифіковано матрицю позиціонування до трьохвимірною стану з урахуванням пріоритетності параметрів інвестування.

На підставі узагальнення проведеного в теоретичній частині дослідження й аналізу інвестиційної привабливості підприємств-виробників сільськогосподарської техніки з метою управління власними коштами запропоновано методичний підхід до управління власними фінансами виробника сільськогосподарської техніки (рис. 1).

Одним із важливих етапів методичного підходу обґрунтування напрямків фінансування розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування є визначення конкурентної позиції досліджуваного підприємства.

У роботі це пропонується зробити за допомогою такого методичного підходу: для кожного з виділених у результаті проведеного на першому етапі аналізу сегментів: «Трактори загального призначення», «Універсально-пропашні трактори», «Трактори, на яких змонтовані машини», «Трактори спеціального призначення» будується матриця позиціонування, яка дозволяє класифікувати конкурентні позиції в залежності від рівня розвитку сегмента ринку й конкурентної позиції досліджуваного підприємства в кожному сегменті.

Ці параметри і є координатами запропонованої матриці. Однак, як показують проведені дослідження, знайти правильне місцеположення підприємства у цих координатах на практиці складно. Тому пропонується визначати координату підприємства за допомогою інтегральних показників, що розраховуються на основі часткових показників для кожної з двох координат: по осі ОУ – „Рівень розвитку сегмента ринку” (розмір сегмента, зростання сегмента, середня рентабельність продажів, можливість приходу нових конкурентів, інтенсивність конкуренції); по осі ОХ – „Конкурентна позиція підприємства у сегменті ринку” (розмір ринкової долі кожного з підприємств, ціна трактору, гнучкість цінової політики, ступінь охоплення ринку, рентабельність продаж). На основі методу таксономії у роботі розроблена система визначення інтегрального показника на базі часткових показників для кожної системи координат за формулами наведеними у табл. 2.

Таблиця 2

Розрахунок часткових показників

Показники	Формула розрахунку	Умовні позначення
Розрахунок часткових показників рівня розвитку і-го товарного сегмента досліджуваного ринку		
визначення розміру і-го сегмента	$R_i^V = \frac{V_i^t}{V_{заг}^t},$	V_i^t - загальний обсяг продаж тракторів і-го виду в t-й період часу, $V_{заг}^t$ - загальний обсяг продаж тракторів у всіх досліджуваних сегментах в той же період часу.
визначення наявності росту і-го сегмента	$R_i^{TV} = \frac{V_i^t}{V_i^{t-1}} \div \frac{V_{заг}^t}{V_{заг}^{t-1}}$	V_i^{t-1} - загальний обсяг продаж тракторів і-го виду в t-1-й період часу, $V_{заг}^{t-1}$ - загальний обсяг продаж тракторів у всіх досліджуваних сегментах в t-1-й період часу.
визначення характеру росту і-го сегмента	$R_i^{CTV} = \frac{V_i^t}{V_i^{t-1}} - \frac{V_i^{t-1}}{V_i^{t-2}}$	V_i^{t-2} - загальний обсяг продаж тракторів і-го виду в t-2-й період часу
визначення середньої рентабельності продажів	$R_i^R = \frac{\Pi_i^t}{V_i^t}$	Π_i^t - прибуток в t-м періоді на і-м сегменті, отриманий всіма підприємствами, які діють на даному сегменті ринку.
Визначення можливості приходу нових конкурентів	$R_i^N = \frac{N_i^t}{N_i^{t-1}}$	N_i^t, N_i^{t-1} - відповідно, кількість підприємств, які діють на і-м сегменті ринку в t-му і попереднього t-му періоду часу, відповідно.
визначення інтенсивності конкуренції в і-м сегменті ринку	$R_i^{CN} = \frac{N_i^t}{\sigma_i^t}$	σ_i^t - варіація розмірів питомої ваги продаж тракторів підприємствами, які діють на і-му сегменті ринку в t-й період часу

Розрахунок часткових показників конкурентних позицій досліджуваних підприємств на і-м сегменті ринку		
визначення розміру ринкової долі кожного з підприємств в і-м сегменті ринку	$C_{ij}^s = \frac{V_{ij}^t}{\sum_{i=1}^N V_{ij}^t}$	V_{ij}^t - обсяг продаж тракторів j -го підприємства на і-му сегменті;
визначення ринкової долі j -го підприємства в і-м сегменті ринку	$C_{ij}^{TS} = \frac{V_{ij}^t}{V_{ij}^{t-1}}$	V_{ij}^{t-1} - розмір ринкової частки підприємства в грошовому виразі в t-1-й період часу
ціна трактору, яка пропонується j -м підприємством в і-м сегменті ринку	$C_{ij}^U = C_{ij}^t$	C_{ij}^t - ціна трактора j-го підприємства на і-м товарному сегменті ринку в t-й період часу;
оцінка гнучкості цінової політики j -го підприємства в і-м сегменті ринку	$C_{ij}^{CU} = \frac{V_{ij}^t}{V_{ij}^{t_{\max}}} \div \left(\frac{C_{ij}^t - C_{ij}^t}{C_{ij}^t} \right) \times 100$	V_{ij}^t - обсяг продаж тракторів, які продаються j -м підприємством в і-м сегменті ринку за максимально зниженою ціною; $V_{ij}^{t_{\min}}$ - обсяг продаж тракторів, які продаються j -м підприємством зі знижками (або на умовах лізингу); C_{ij}^t - знижена ціна
оцінка ступеню обхвату ринку	$C_{ij}^F = \frac{F_{ij}^t}{F_i^t}$	F_{ij}^t, F_i^t - відповідно, кількість сільськогосподарських підприємств-споживачів на і-му сегменті, які користуються трактором j-го підприємства і загальна кількість споживачів на і-му сегменті.
оцінка рентабельності продаж	$C_{ij}^R = \frac{\Pi_{ij}^t}{V_{ij}^t}$	Π_{ij}^t - прибуток j-го підприємства на і-му сегменті.

Запропонована методика, на відміну від існуючих, дозволяє побудувати матрицю таким чином, щоб, враховуючи простоту візуального сприйняття і звичну економічну термінологію, використовувати при її побудові кількісну та якісну інформацію, що абсолютно завжди доступна, достатньо точна й достовірна, а саме - внутрішню інформацію підприємства.

Це дає можливість обґрунтувати та сформулювати напрямки розвитку виробника сільгосптехніки відносно кожного асортиментного ряду тракторів, які він пропонує на одному з чотирьох досліджуваних сегментів ринку.

У роботі на підставі проведених досліджень було виявлено, що для більш коректного позиціонування товарної одиниці на ринковому полі необхідно модифікувати плоску форму матриці позиціонування до тривимірного стану, додавши третю змінну «Якісні характеристики моделі» (рис. 2).

До показника «Якісні характеристики моделі» відповідно до ДЕРЖСТАНДАРТів 4.40-84, 12.2019-76, 12.2019-76, 23945-80, 4.373-85 належить досить велика кількість показників якості для промислових тракторів (71), тому в роботі спершу визначається порівняльна товарна одиниця. Це пропонується зробити за допомогою кластеризації всіх виробників, які діють на певному сегменті ринку, та марок тракторів – еталонів, на які слід рівнятися досліджуваному підприємству відносно досягнутого рівня якісних та технічних характеристик сільгосптехніки.

A2 - високий рівень конкурентної переваги на
низько привабливому товарному сегменті

B2 – даний сегмент ринку є інвестиційно
непривабливий

B1 – підприємство володіє низькою конкурентною
перевагою при високо розвиненому сегменті ринку

A1 – висока конкурентна перевага на високо
розвинутому сегменті ринку

Рис.2. Об'ємна форма матриці позиціювання

Проведення процесу кластеризації підприємств-операторів ринку за допомогою методу k-середніх кластерного аналізу представляє собою розподіл цих підприємств кожного з чотирьох сегментів ринку на кластери. Вирішення задачі класифікації даних, що відображають результати роботи підприємств за певний період, дозволяє виявити структуру кожного кластеру, при чому розподіл підприємств робиться не по одному параметру, а по цілому набору ознак. Крім того, кластерний аналіз, на відміну від більшості математико-статистичних методів, не накладає жодних обмежень на вид досліджуваних параметрів, дозволяє розглядати безліч вихідних даних, великий обсяг інформації.

Після визначення підприємства-еталона треба проаналізувати його продуктивний портфель, визначити найкращу товарну позицію та проаналізувати величину кореляції між конкурентною позицією цього трактора підприємства-еталона для кожного і-го цільового сегмента ринку й аналогічного трактора досліджуваного підприємства. Для цього необхідно побудувати карту конкурентних позицій у відношенні продукції підприємства, що аналізується та підприємства-еталона. Для побудови карти конкурентної позиції продукції підприємства використовується багатокутник, осями якого є інтегральні показники, що відповідають рівню розвитку продукції досліджуваного підприємства по різних напрямках.

Кожен інтегральний показник розраховується на підставі використання групи часткових показників, що оцінюють рівень розвитку часткових параметрів техніки підприємства. Інтегральний показник кожної групи визначається методом таксономії із сукупності часткових показників.

На підставі узагальнення існуючих розробок з питань визначення найбільш суттєвих показників якості для тракторів було виявлено 14 параметрів. Як показали результати проведеної кластеризації, усі техніко-економічні показники було поділено на чотири кластери. До першого кластеру увійшли такі техніко-

експлуатаційні показники, як продуктивність (ширина захвату агрегованих причіпних машин); до другого – показники економічності (витрати палива при роботі); прохідність трактора: питомий тиск на ґрунт та агротехнічний або дорожній просвіт; надійність (наробіток на відмову); до третього – швидкість руху; динамічність (тягове зусилля); прохідність; ремонтпридатність; зручність обслуговування; безпека роботи; до четвертого – ціна, обізнаність та популярність марки-бренду, розповсюдженість товарної марки в конкретному цільовому сегменті ринку збуту.

Далі з кожної з виділених підсистем техніко-економічних показників за допомогою побудови дендрограми виділяємо типопредставника за такою методикою: оскільки всі показники якісно непорівнянні, тобто мають різні одиниці вимірювання, необхідно виконати їх перетворення. Спочатку розраховуємо середньоарифметичне значення показників, для цього поділимо показники кожної строки вихідної матриці на середньоарифметичне значення показника, та будуюмо перетворену матрицю.

За результатами упорядкування будуюмо графічну дендрограму, де на осі ОХ відкладається евклідова відстань між факторами моделі, а по осі ОУ – номери факторів, які об'єднуються.

Рис. 3. Дендрограма результатів кластеризації часткових показників використання техніки сегменту «Колісний трактор третього тягового класу» (ХТЗ-150К-09)

Як видно з рис. 3, типопредставником порівняльної пари тракторів є показник «надійність», який відноситься до другого кластера, його величина за розрахунками, наведеними в роботі, є найменшою – 0,80605. Звідси робимо висновок про необхідність поліпшення показників економічного кластера.

Для візуалізації отриманих у роботі результатів розроблена комп'ютерна програма, яка з використанням системи BORLAND DELPHI версії 7.0 і мови OBJECT PASCAL (на рис. 4 наведено отриманий результат для трактора ХТЗ –

150К-09). Зокрема, для моделі ХТЗ-150К-09 виявлено, що при позиціюванні у плоскій стратегічній матриці на початковому періоді вона знаходилась у квадранті В2, а з часом перемістилась у квадрант А2, тобто її становище на полі позиціювання покращилось, що є позитивним. При введенні координати Z, було отримано більш точне положення цієї моделі та доведено, що вкладення коштів у поліпшення показників другого кластера, а саме показника “надійність” за визначеною класифікацією, буде сприяти підвищенню якості даної товарної одиниці та її становища на ринку, тобто прогнозні дані свідчать про збільшення обсягу продажів та покращення конкурентної переваги підприємства на даному цільовому сегменті ринку.

Рис.4. Вікно програми для моделі ХТЗ-150К-09

Отже, запропонований методичний підхід дозволить виявити напрямок вкладання коштів у розвиток товарної одиниці, дасть змогу більш коректно позиціювати її на ринку й дозволить підприємству у складних умовах конкурентної боротьби правильно розподілити кошти для поліпшення якості продукції, що виробляється, виявити більш перспективні товарні одиниці.

Запропоновані в роботі методичні підходи по обґрунтуванню напрямків інвестування можуть використовуватись у практичній діяльності промислових підприємств різних галузей машинобудування. Розроблені пропозиції дозволяють більш обґрунтовано обирати показники якості, які потребують поліпшення і сприяють цілеспрямованому інвестуванню з метою підвищення конкурентоспроможності продукції.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі представлено обґрунтування, теоретичне узагальнення та практичне вирішення науково-практичного завдання вибору напрямків інвестування на підприємствах сільськогосподарського

машинобудування. Основні висновки, отримані у дослідженні, полягають у такому:

1. Встановлено, що інвестиції слід розглядати як будь-які довгострокові вкладення (фінансові, матеріальні, інтелектуальні, інформаційні), спрямовані в різні галузі та сфери економіки як в макро-, мезо- і мікро- економічні системи, так і в показники якості продукції з метою отримання матеріального доходу та соціального ефекту у майбутньому, забезпечення охорони навколишнього середовища. Сформульоване поняття інвестицій як економічної категорії дає змогу: розглядати інвестиції як довгострокові вкладення в макро-, мезо- і мікро- економічні системи, так і в покращення показників якості продукції, що випускається з метою підвищення конкурентоспроможності продукції та іміджу підприємства; зазначити, що метою інвестування може бути як одержання матеріального доходу, так і соціального ефекту з урахуванням розвитку регіональних господарських систем; дає змогу оцінити, що сучасний суспільний розвиток потребує комплексного підходу до використання інвестицій. Доведено, що наведена в роботі класифікація інвестицій дозволить більш системно аналізувати варіанти формування інвестиційних ресурсів підприємств сільськогосподарського машинобудування та визначити напрямки інвестування виробничої діяльності.

2. Встановлено найбільш реальні джерела фінансування тракторо- і сільськогосподарського машинобудування на сучасному етапі розвитку економіки. Показано можливість застосування накопичених коштів, які утворилися за рахунок використання прискореної амортизації та дорівнюють сумі податку з частки прибутку, яка перейшла в амортизаційний фонд.

3. Розроблено методичний підхід щодо оцінки інвестиційного потенціалу підприємства, який дозволяє оцінити підприємство як з боку його можливостей до формування інвестиційних ресурсів, так і з боку його збитків від втрачених можливостей у результаті недоотримання відповідної величини інвестицій. Виявлено найбільш вагомі показники для оцінки інвестиційних можливостей підприємства. До них, зокрема, відносяться: місія та цілі діяльності, стратегія розвитку, оцінка відповідності організаційної системи управління та стратегії, оцінка позицій конкурентів у галузі, визначення конкурентних сил і моделі конкуренції, оцінка конкурентного статусу підприємства в галузі.

4. Обґрунтовано та розроблено теоретико-методичний підхід щодо обґрунтування напрямків фінансування розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування, який зокрема містить такі етапи, як: позиціонування досліджуваного підприємства за допомогою матриці позиціонування; кластеризація виробників на основі побудови графіка розподілу конкурентних позицій підприємств для визначення підприємства-еталона; кластеризація окремих марок тракторів; визначення якісних параметрів техніки, що потребують поліпшення, прийняття управлінських рішень щодо здійснення напрямку інвестування за допомогою багатofакторної моделі. Показано, що його

використання дозволить більш точно провести дослідження й отримати необхідні дані для цілеспрямованого інвестування за умов обмеженості коштів.

5. Сформовано коло показників якості, на основі аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища з застосуванням комплексних та системних методів кластерного аналізу, що враховують відповідну специфіку виробників сільськогосподарської техніки та можуть бути використані при аналізі вітчизняними заводами-виробниками. На основі аналізу техніко-економічних параметрів, що мають безпосередній вплив на виробництво та експлуатацію техніки, з метою досягнення більшої точності результатів, з використанням методу таксономії та побудовою дендрограм, розроблено систему визначення показника для кожної групи досліджуваних параметрів сільськогосподарської техніки, який потребує вдосконалення.

6. Розроблено об'ємну форму матриці позиціонування щодо визначення напрямку вкладення коштів для поліпшення якісних характеристик моделей тракторів, яка, на відміну від існуючих, має три одиниці вимірювання: „Рівень розвитку сегмента ринку” / „Конкурентна позиція підприємства у сегменті ринку”/ “Якісні характеристики моделі”. Використання багатофакторної моделі дозволить виробнику візуалізувати отримані результати, обрати економічно привабливі напрямки капіталовкладень, дасть змогу більш коректно позиціювати моделі тракторів на ринку, визначити ступінь ризику й дозволить виявити найбільш перспективні моделі тракторів та оцінити ступінь ефективності прийнятих рішень.

7. Результати дисертаційного дослідження впроваджено на ВАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе», «Укртрактор», Харківському національному технічному університеті сільського господарства ім. Петра Василенка, НТУ «ХП». Основні положення та науково-методичні розробки можуть бути рекомендовані для подальшого впровадження й використання на підприємствах машинобудівної галузі з метою активізації та цілеспрямованості інвестиційної діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кучина С.Э. К вопросу о необходимости создания многофакторной модели для стратегического планирования деятельности предприятия / С.Э. Кучина // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ “ХП”. – 2003. – №20 : В 2 т. – Т. 1. – С.63-64.

2. Кучина С.Э. Анализ вторичного рынка зарубежных тракторов / Н.И. Ларка, С.Э. Кучина // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ “ХП”. – 2004. – №27.– С.3-6. Здобувачем проаналізовано об'єктивні умови для масового надходження на український ринок старих закордонних тракторів.

3. Кучина С.Э. Самофинансирование, как один из методов решения проблем в социально-экономических системах / Н.И. Ларка, С.Э. Кучина // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ “ХПІ”. – 2005. – №34. – С.7-10. Здобувачем розкрито сутність самофінансування.

4. Кучина С.Е. Техніко-технологічне забезпечення тракторами аграрного виробництва України / М.І. Ларка, С.Е. Кучина // Вісник Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”. Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ “ХПІ”. – 2006. – № 14 : В 2 т. – Т. 1. –С. 107-109. Здобувачем розглянуто сучасний стан забезпечення тракторами АПК України.

5. Кучина С.Э. Многофакторная модель, как метод определения направления инвестирования на промышленном предприятии / Н.И. Ларка, С.Э. Кучина // Управління розвитком : зб. наук. праць. – Харків : ХНЕУ. – 2006. – Вип.7. – С.42-45. Здобувачем розроблено багатфакторну стратегічну модель визначення напрямку вкладення коштів для поліпшення якісних характеристик товарних одиниць.

6. Кучина С.Е. Доцільність формування інтегрованих структур для позитивного розвитку промислових підприємств / С.Е. Кучина // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2008. – №17. – С.138-142.

7. Кучина С.Е. Реалізація інвестиційної діяльності в Україні / С.Е. Кучина // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2008. – №20. – С.156-161.

8. Кучина С.Е. Про ринок зарубіжних тракторів, що були у вжитку / М.І. Ларка, С.Е. Кучина // Інформаційні технології: наука, технологія, освіта, здоров'я : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 травня 2004р., Харків. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2004. – С.626. Здобувачем проаналізована структура пропозицій тракторів на вторинному ринку.

9. Kuchina S. To a question on necessity of Multifactorial model for a choice of priority directions of investment at the industrial enterprise / Mykola Larka, Svetlana Kuchina // microCAD International Scientific Conference 18-19 March 2004., Miskolci. – Miskolci : Miskolci. – 2004. – P.61-65. Здобувачем розроблено об'ємну форму матриці позиціонування з координатами: „Рівень розвитку сегменту ринку” / „Конкурентна позиція підприємства у сегменті ринку”/ “Якісні характеристики моделі”.

10. Кучина С.Э. О рынке подержанных зарубежных тракторов / С.Э.Кучина // Информационные технологии: наука, техника, технология, образование, здоровье: материалы XV Междунар. науч.-практ. конф., 20-21 мая 2004г., Харьков. – Харьков : НТУ «ХПИ». – 2004. – С.47.

11. Кучіна С.Е. Класифікація показників якості тракторів для визначення пріоритетності напрямків інвестування / М.І. Ларка, канд. екон. наук, С.Е. Кучіна // Регіональні проблеми та перспективи розвитку ринків збуту промислової продукції : тези доповідей. - К: УкрІНТЕІ. – 2006. – Том1. – С.201. Здобувачем за допомогою кластерного аналізу визначено групи техніко-економічних параметрів тракторів, які мають безпосередній вплив на конкурентоспроможність техніки.

12. Кучина С.Э. Методика выбора показателей, характеризующих предприятие, для принятия инвестиционных решений / С.Э.Кучина // Информационные технологии: наука, техника, технология, образование, здоровье : материалы XV Междунар. науч.-практ. конф., 17-18 мая 2007г., Харьков. – Харьков : НТУ «ХПИ». – 2007. – С.55.

АНОТАЦІЇ

Кучіна С.Е. Обґрунтування напрямків інвестування на промисловому підприємстві. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – Харків, 2008.

Дисертацію присвячено питанням обґрунтування напрямків інвестування на машинобудівному підприємстві.

У дисертації узагальнені та систематизовані наукові підходи до економічної сутності категорії інвестицій, досліджені сучасні умови реалізації інвестиційної діяльності в Україні, проаналізовані ринкові підходи та методи оцінки ефективності інвестицій.

У роботі досліджено техніко-технологічне забезпечення тракторами аграрного виробництва України. Виявлено, що основна причина незадовільного фінансового стану підприємств сільськогосподарського машинобудування – диспропорція між збереженими великими виробничими потужностями й низьким рівнем платоспроможного попиту споживачів, недостатня якість техніки, що виробляється.

Запропоновано модель визначення напрямків фінансування розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування, розроблено методичний підхід щодо кластеризації показників якості на основі поділу усіх техніко-експлуатаційних та економіко-маркетингових показників якості на групи (кластери) та визначення типопредставника, що має найбільш суттєвий вплив на вибір напрямку інвестування.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні ресурси, класифікація інвестицій, виробничо-господарська діяльність підприємств машинобудування, кластеризація показників якості, конкурентоспроможність, дендрограма.

Кучина С.Э. Обоснование направлений инвестирования на промышленном предприятии. – Рукопись

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт». – Харьков, 2008.

Диссертационное исследование посвящено комплексу вопросов, связанных с разработкой теоретических основ и методических подходов с целью обоснования направлений инвестирования на предприятиях машиностроения.

В диссертации проведено анализ, систематизацию и обобщение теоретико-методологических подходов к определению экономической сущности категории инвестиций, уточнена классификация инвестиций. В частности, классификация инвестиций дополнена новыми признаками: по субъектам инвестиционного процесса – государство, производственно-хозяйственное объединение, предприятия с различными организационно-правовыми формами хозяйствования, домохозяйства; по направлению инвестирования – страна, отрасль, предприятие, показатель качества выпускаемой продукции. Разработан теоретико-методический подход к оценке инвестиционного потенциала предприятия. Выявлены наиболее значимые показатели для оценки инвестиционных возможностей предприятия. К ним, в частности, относятся: миссия и цели деятельности, стратегия развития, оценка соответствия организационной системы управления и стратегии, оценка позиций конкурентов в отрасли, определение конкурентных сил и модели конкуренции, оценка конкурентного статуса предприятия в отрасли. Выполнен анализ рыночных подходов и методов оценки эффективности инвестиций.

В результате диссертационного исследования было выявлено, что результаты хозяйственной деятельности предприятий АПК за последние годы не соответствуют требованиям продовольственной безопасности страны из-за ситуации в технической сфере АПК и, в частности, в тракторостроении. В настоящее время аграрные предприятия Украины обеспечены основными сельскохозяйственными машинами на 40-58%, в тоже время наблюдается значительный спад производства тракторов, сельскохозяйственных машин и орудий. Было установлено, что такой дисбаланс наблюдается из-за утраченных заводами-изготовителями рынков сбыта, низкого качества выпускаемой техники, а также финансовой несостоятельности сельскохозяйственных производителей. Учитывая современное состояние отрасли и нужды потребителей, в диссертации доказана необходимость повышения конкурентоспособности тракторной техники.

На основе исследования соответствующих ГОСТов, стандартов и нормативно-технических документов предложена кластеризация показателей качества тракторов, в основу которой положено деление всех технико-эксплуатационных и экономико-маркетинговых показателей качества на группы (кластеры) и определение типопредставителя при помощи построения

дендрограммы для каждой выделенной группы, которая имеет наиболее существенное влияние на выбор оптимального направления инвестирования.

Предложен методический подход для обоснования выбора направлений финансирования развития предприятий сельскохозяйственного машиностроения. Разработана трёхмерная параметрическая матрица позиционирования для выбора направления инвестиционной деятельности предприятия, которая имеет три единицы измерения: «Уровень развития сегмента рынка» / «Конкурентная позиция предприятия» / «Качественные характеристики модели». Практическое применение многофакторной модели позволит предприятиям машиностроения более точно позиционировать товарные единицы на рыночном поле и визуально сравнивать возможные инвестиционные решения с целью более рационального использования собственных инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционные ресурсы, классификация инвестиций, производственно-хозяйственная деятельность предприятий машиностроения, кластеризация показателей качества, конкурентоспособность, дендрограмма.

Kuchina S.E. Ground of directions of investing on an industrial enterprise. – Manuscript.

Thesis for scientific degree of candidate in economic sciences by specialty 08.00.04 – Economy and management of enterprises (on kinds of economic activity). – National Technical University «Kharkov Polytechnic Institute». – Kharkov, 2008.

The ground of the investment directions on an industrial enterprise are reviewed in the dissertation. Theory and practice of the investment resources usages are generalized for improvement of the industrial and economic activity on industrial enterprise. Ranking features of the investment are adjusted and classified, sources of the enterprises investment activity financing are defined and classified. Typical and foreign methods, program packages on the rating of investment projects effectiveness are examined.

Technical and technological provision of Ukrainian agrarian tractors production are explored in this work, model of priority directions definition of the enterprises development financing in agricultural engineering are suggested. Technical approach to the classification of the quality metrics in terms of dividing all operating and marketing quality performance to the groups (clusters) and definitions of the standard resident, which has the largest influence on the choice of optimal directions of financing, are worked out. Approaches to the rating of investment processes effectiveness are suggested.

Key words: investment, investment resources, classification of investments, activity, quality metrics, clusters, optimal directions, approach.

Підписано до друку 07.11.2008 р. Формат 60x84/16
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк. Папір офсетний. Друк різнограф.
Наклад 100 прим. Зам. №248.

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
61022, м. Харків, вул. Сумська, 37. Тел. (057) 700-53-51, 714-34-26,
пров. Соляниківський, 4. Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.